

PROTOKOLL

Dnr
9398-2025

Sid
1 (11)

Chefsjustitieombudsmannen
Erik Nymansson

Inspektion av Kalmar tingsrätt den 16–18 september 2025

Inspektionen i korthet: Vid inspektionen uppmärksammades att det förekom längre perioder av stillestånd i handläggningen av brottmål, framför allt i väntan på huvudförhandling. I övrigt verkade handläggningen av brottmål fungera relativt väl. För de dispositiva tvistemålen del utmärktes handläggningen av en avsaknad av fast processledning och i flera fall framstod det som att rätten saknat en tydlig plan för att driva målen mot avgörande. Handläggningen av de indispositiva tvistemålen gav ett omsorgsfullt intryck, men även där fanns moment som förlängde handläggnings-tiderna utan att det framstod som motiverat.

ChefsJO är positiv till att tingsrätten vidtagit åtgärder för att komma till rätta med de ökade balanser och långa handläggningstider för brottmål som präglat verksamheten under senare år. Han konstaterar dock att tingsrätten bör se över sina rutiner för utsättning av såväl brottmål som tvistemål för att effektivisera handläggningen. När det gäller tvistemål bör tingsrätten även arbeta mer aktivt med processledning och i större utsträckning använda sig av de verktyg som lagen erbjuder för att säkerställa att rättegångar genomförs inom skälig tid.

Inledning

Den 16–18 september 2025 genomförde chefsjustitieombudsmannen Erik Nymansson (chefsJO) en inspektion av Kalmar tingsrätt. Inspektionen föranleddes främst av tingsrättens omloppstider för brottmål. Syftet med inspektionen var att granska handläggningen av olika måltyper med fokus på handläggningstider och rättens ansvar att driva varje mål mot ett avgörande.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med ett möte med tingsrättens företrädare där chefsJO redogjorde för JO:s verksamhet och syftet med inspektionen. Därefter redogjorde tingsrättens företrädare för tingsrättens verksamhet.

Under inspektionen granskades ett urval av tingsrättens äldsta pågående respektive senast avgjorda mål i olika målkategorier (se handling 2 i ärendet). Totalt granskades ca 160 mål, varav ungefär hälften brottmål och hälften tvistemål. Därutöver granskades tingsrättens doms- och beslutsböcker för 2025

stickprovsvis. JO hade vid granskningen tillgång till tingsrättens mål- och ärendehanteringssystem, Vera.

Inspektionen avslutades med att JO översiktligt redogjorde för sina iakttagelser i ett möte med tingsrättens företrädare.

Tingsrätten representerades av lagmannen AA, chefsrådmännen BB och CC, administrativa chefen DD samt kanslichefen EE vid såväl det inledande som det avslutande mötet.

I samband med inspektionen träffade chefsJO tingsrättens personal för att berätta om JO:s verksamhet.

Tingsrättens verksamhet

Organisation

Tingsrätten är en mellanstor domstol med ca 60 medarbetare, varav 1 lagman, 2 chefsrådmän, 7 rådmän, 5 tingsfiskaler, 18 tingsnotarier och 15 domstols-handläggare. Verksamheten är indelad i två dömande avdelningar, ett målkansli och en administrativ avdelning. Mål och ärenden som ska hanteras med förtur handläggs vid en särskild förtursavdelning som bemannas av domare från de dömande avdelningarna enligt ett visst schema.

Bemanning och kompetensförsörjning

Tingsrätten har under lång tid haft svårt att rekrytera rådmän och i dagsläget är endast sju av tio rådmanstjänster tillsatta. Problemet med vakanser har bl.a. hanterats med hjälp av Domstolsverkets förstärkningsstyrka, pensionerade rådmän och att tingsrätten tillfälligt har fler tingsfiskaler än vanligt. Enligt tingsrättens företrädare beror svårigheterna på en allmän brist på domare som påverkar flera domstolar i landet. Tingsrätten arbetar därför aktivt för att förbättra den lokala domarförsörjningen på såväl kort som lång sikt, bl.a. genom att uppmuntra yngre jurister att söka till den särskilda domarutbildningen vid Göta hovrätt och erfarna jurister utan domstolsbakgrund att adjungera i hovrätten.

Brottmål – handläggningstider och balanser

När det gäller brottmål har tingsrätten under senare år haft ökade balanser och inte heller nått regeringens mål för omloppstider. Enligt tingsrättens företrädare har bristen på rådmän bidragit till problemet, men de har också framhållit andra orsaker till utvecklingen. Under covid-19-pandemin ställdes många förhandlingar in och efter pandemin har antalet inkomna mål ökat med 5–10 procent per år. Vidare ägde ett flertal gängrelaterade skjutningar rum i Kalmar under 2022, vilket medförde att det på kort tid kom in flera mål av ett slag som tingsrätten inte hanterat tidigare. Dessutom hade målkansliet en personalomsättning på drygt 80 procent under 2022. Det har inneburit att tingsrätten haft en stor andel nya medarbetare under upplärning och rutinerna

för bl.a. bevakningar i målen har inte fungerat helt tillfredsställande. Läget har dock förbättrats sedan en ny kanslichef tillträdde under 2023.

Tingsrätten har vidtagit ett antal åtgärder för att förkorta handläggningstiderna och minska balanserna för brottmålen. Under en period 2023 bokades extra brottmålsting ut för mål med kort förhandlingstid och under våren 2024 genomfördes en insats för att sätta ut äldre brottmål till förhandling. Arbetet har fortsatt under 2025, bl.a. genom extra brottmålsting och ett projekt där särskilt kvalificerade domstolshandläggare fått i uppdrag att effektivisera beredningen och utsättningen av brottmål. Dessutom har målökningen planat ut. Mot denna bakgrund räknar tingsrättens företrädare med att omloppstiderna under 2025 ska minska till i vart fall sex månader för 75 procent av brottmålen (den så kallade 75:e percentilen).

Säkerhet

Tingsrättens företrädare beskrev säkerhetsfrågor som en allt större utmaning för verksamheten, bl.a. vid rekrytering av nya medarbetare. De uttryckte att de ser allvarligt på situationen och framhöll att det finns en risk för infiltration och otillbörlig påverkan även när det gäller nämndemän.

Iakttagelser och chefsJO:s uttalanden

Fria brottmål

Handläggningen i allmänhet

Flera delar av brottmålshandläggningen gav ett gott intryck. I samtliga granskade mål hade stämning utfärdats i princip omgående efter att åtal väckts. Det framgick också att tingsrätten i allmänhet arbetat aktivt med delgivning och använt sig av de verktyg som lagen erbjuder, t.ex. omedelbar tillgänglighetsdelgivning, stämningsman, personefterlysning och förfrågningar till myndigheter om uppgifter. Likaså hade tingsrätten i flera fall använt sig av möjligheten att ta upp muntlig bevisning, besluta om hämtning eller meddela deldom när en tilltalad inte inställt sig till huvudförhandlingen.

Angående tingsrättens problem med långa handläggningstider iakttogs perioder av stillestånd i flera mål, även i närtid. Det rörde sig framför allt om stillestånd i väntan på huvudförhandling – både när mål sattes ut till förhandling för första gången och när mål sattes ut på nytt efter att en förhandling hade ställts in. Det var dock oklart i vilken utsträckning perioderna av stillestånd avsåg väntan på utsättning respektive väntan på förhandling efter utsättning eftersom det inte framgick av ärendehanteringssystemet när målen hade satts ut. Det var även svårt att förstå hur målen hade prioriterats för utsättning.

Tingsrätten hade inte kallat till förhandling i samband med utfärdande av stämning i något av de granskade målen. I stället hade kallelser i allmänhet skickats ut ungefär två månader före huvudförhandlingen. I några fall hade det kallats nära inpå förhandlingen trots tidigare delgivningsproblem eller information om att förhörspersoner befann sig utomlands. De längsta perioderna

av stillestånd iakttogs i de äldsta målen, särskilt efter att en huvudförhandling hade ställts in. I flera fall hade det gått omkring ett år från beslutet att kalla till ny förhandling till att nya kallelser skickats ut. Exempel på den typen av stillestånd förekom även i närtid, dvs. under 2024 och 2025.

Vid granskningen uppmärksammades även fall där målets långsamma handläggning fått till följd att tingsrätten dömt ut en mildare påföljd än vad som hade skett om målet hade handlagts korrekt. Det är allvarligt och innebär – förutom att den tilltalades rätt till en rättvis rättegång inom skälig tid äventyrats – att den straffrättsliga reaktion som normalt skulle ha följt på brottet uteblivit.

Rutiner för utsättning

En rättegång ska genomföras inom skälig tid (se 2 kap. 11 § regeringsformen). För brottmål gäller därför att rätten ska bestämma tid för huvudförhandling så snart som möjligt efter att åtal har väckts (se 45 kap. 14 § första stycket rättegångsbalken, RB). JO har vid flera tillfällen uttalat att det är angeläget att domstolar följer den regeln. Anledningen till det är bl.a. att kvaliteten på den muntliga bevisningen blir sämre ju längre tid som går. Dröjsmål med handläggningen innebär också en påtaglig olägenhet för de inblandade som måste leva i ovisshet och känna oro över både huvudförhandlingen och utgången i målet. Av samma skäl har JO betonat att domstolen snarast bör kalla till en ny huvudförhandling om en planerad huvudförhandling blir inställd.

När det gäller tingsrättens rutiner för utsättning kom det fram att tingslistor tas fram halvårsvis och att dessa snabbt blir fullbokade. Grundprincipen är att de äldsta målen sätts ut först, men det finns inga skriftliga rutiner för utsättning av äldre mål. Vid delgivningsproblem ska dock målen sättas ut minst ett halvår i förväg och då ska den tilltalade kallas i samband med utsättningen. Tingsrättens företrädare uttryckte en förhoppning om att tingsrätten rutinmässigt kan börja kalla till förhandling i samband med utfärdande av stämning under 2026.

Det är naturligtvis positivt att tingsrätten vidtagit åtgärder för att förkorta handläggningstiderna och minska balanserna för brottmålen, och det är glädjande att arbetet verkar ha gett resultat. Av granskningen framgår dock att det finns utrymme för förbättring, t.ex. verkar rutinen att kalla tidigare i mål där det förekommit svårigheter att delge den tilltalade inte följas fullt ut. En uppenbar åtgärd för att undvika återkommande delgivningsproblem är att delge kallelse till huvudförhandling samtidigt med stämningsansökan. Det är bra att tingsrätten har som målsättning att börja göra det. Det är också bra att tingsrätten ser över sina rutiner för beredning och utsättning i syfte att effektivisera handläggningen. Det finns enligt min bedömning skäl för tingsrätten att överväga möjligheterna att sätta ut mål med längre framförhållning och att ta fram särskilda rutiner för utsättning av äldre mål liksom av mål där en planerad huvudförhandling har ställts in.

Dokumentation

Under inspektionen noterades vissa brister i dokumentationen av handläggningsåtgärder. Exempelvis framgick det inte när tid för huvudförhandling hade bokats och i flera fall hade det inte angetts några skäl för att en planerad huvudförhandling ställts in i förväg. Överlag var det stundom svårt att följa handläggningen av målen och förstå vilka ställningstaganden och överväganden som hade gjorts, dvs. varför en viss åtgärd hade vidtagits eller inte vidtagits. Detta försvårade granskningen. Emellertid iaktogs även anteckningar på dagboksbladen som var onödigt omfattande och detaljrika.

Mål med häktade personer

Handläggningen av mål med frihetsberövade personer framstod som i huvudsak välfungerande. Tingsrätten hade genomgående hållit omhåkningsförhandling i de fall åklagarens begäran om förlängd åtalstid inte medgetts. I de fall begäran medgetts hade omhåkningsförhandling hållits var tredje månad (se JO:s beslut den 18 juni 2025, dnr 7593-2024). I de pågående målen fanns bevakningar på tre respektive nio månader (se 24 kap. 4 a och 18 a §§ RB). När åklagaren hade begärt och beviljats förlängd åtalstid med fyra veckor hade den offentliga försvararen förelagts att yttra sig i fråga om behovet av en omhåkningsförhandling efter två veckor. I mål där åtal hade väckts fanns i de flesta fall en anteckning på dagboksbladet om att åtalet hade kontrollerats mot brottsmisstanken som låg till grund för beslutet om häktning.

Tingsrätten hade genomgående använt sig av sekretessbilagor till protokollen för att redogöra för vad som förekommit vid häkningsförhandlingar inom stängda dörrar, vilket är positivt. Vad parterna hade anfört om de särskilda häktningsskälerna återgavs dock endast i vissa fall och frågan om behovet av specifika restriktioner berördes sällan. Jag vill därför betona att en redovisning av parternas utveckling av talan bidrar till ökad rättssäkerhet för den enskilde och kan vara värdefull för rätten vid en omhåkningsförhandling. Det är också viktigt att frågan om behovet av specifika restriktioner blir föremål för argumentation av parterna inför rätten och att rätten redovisar vilka omständigheter som då förts fram (se prop. 2019/20:129, s. 38 f.). I annat fall blir kravet på att rätten ska ta ställning till vilka specifika slag av restriktioner som åklagaren ska få använda närmast illusoriskt (jfr 24 kap. 5 a § RB). I de granskade målen var det svårt att utläsa om rätten hade gjort en självständig prövning i detta avseende.

Åklagarens begäran om förlängd åtalstid innehöll i samtliga fall en redogörelse för återstående utredningsåtgärder och när utredningen förväntades bli klar. Det var tillfredsställande att även protokollen från häkningsförhandlingarna ofta innehöll en sådan redovisning eftersom rätten har ett ansvar att se till att utredningen bedrivs så skyndsamt som möjligt (se 24 kap. 18 § tredje stycket RB). För att fullgöra den skyldigheten är det av vikt att rätten både efterfrågar en tidsplan och följer upp den.

Vid granskningen noterades även att det i princip aldrig gavs någon motivering till att ett beslut i häktningsfrågan togs på handlingarna. I endast ett fall hade det uttryckligen angetts att en omhäktningsförhandling uppenbart skulle vara utan betydelse (jfr 24 kap. 18 § tredje stycket RB).

Ungdomsmål (under 18 år)

När allmänt åtal väcks mot någon som inte har fyllt 18 år ska huvudförhandlingen i regel påbörjas inom två veckor om det rör sig om ett brott med mer än sex månaders fängelse i straffskalan (se 29 § andra stycket lagen [1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL, och 45 kap. 14 § andra stycket RB). I ungefär hälften av de granskade målen hade denna frist överskridits, vilket är bekymmersamt. Tingsrättens företrädare beskrev att problemen med att iakttäta den lagstadgade fristen till stor del berodde på att det begränsade antal advokater som förordnas som offentliga försvarare i ungdomsmål ofta var uppbokade. Detta framgick dock inte av anteckningarna i de granskade målen. I ett par fall saknades det helt anteckningar om att huvudförhandlingen hade satts ut med överskridande av fristen och i ytterligare ett par fall framgick inget alls om skälen för att fristen överskridits.

Tingsrätten hade avkunnat dom vid huvudförhandlingen i något mindre än hälften av de avslutade målen som granskades och i de fall det inte hade gjorts framstod detta som befogat utifrån målens karaktär, med något undantag (se 30 § LUL). När det gäller handläggningen av målen i övrigt fanns inget att anmärka. Tingsrätten verkade t.ex. i princip genomgående ha kallat de vårdnadshavare som skulle kallas och underrättat socialnämnden om huvudförhandlingen (se 26 § LUL).

Snabbare lagföring

Mål avseende brott som under utredningen har ingått i ett särskilt snabbförfarande ska avgöras skyndsamt, om det inte är olämpligt (se 45 kap. 13 a § RB). En rimlig utgångspunkt är att tiden från brott till dom ska vara två till sex veckor (se prop. 2021/22:279, s. 90). I majoriteten av de granskade målen hade tingsrätten meddelat dom mellan sju och tretton veckor efter att brottet hade begåtts. Detta verkade dock huvudsakligen bero på att det i flera fall redan hade gått omkring fyra veckor när åtal väcktes vid tingsrätten och att de aktuella brotten hade begåtts i början av sommaren. Enligt tingsrättens företrädare hade antalet ting varit färre under sommaren och målen hade satts ut så fort som möjligt. I övrigt gav handläggningen av målen ett gott intryck, med undantag för ett mål som hade legat utan åtgärd i ett par månader utan synbar förklaring.

Tvistemål

Inledning

Kravet att rättegångar ska genomföras inom skälig tid gäller även för tvistemål (se 2 kap. 11 § regeringsformen). Rätten ska därför driva förberedelsen med inriktning på ett snabbt avgörande av målet (se 42 kap. 6 § tredje stycket RB).

Denna förpliktelse fullgörs främst genom formell processledning bestående i rättens åtgärder för att styra processens yttre förlopp. Även materiell processledning har betydelse, dvs. rättens skyldighet att bl.a. klarlägga parternas ståndpunkter. Det är viktigt att rätten agerar med fasthet i båda avseendena och är aktiv under hela förberedelsen.

Gemensamt för tvistemålen som granskades var att den initiala handläggningen i allmänhet fungerade väl. I de dispositiva målen präglades processen därefter av en avsaknad av fast processledning, om än i varierande grad. De processuella verktyg som finns för att driva målen mot ett avgörande hade använts i begränsad utsträckning och i flera fall verkade det ha saknats en tydlig plan för den fortsatta handläggningen.

Handläggningen av de indispositiva målen (familjemålen) gav ett omsorgsfullt intryck. Även där iaktogs emellertid moment som förlängde handläggningstiderna utan att det framstod som motiverat.

I de äldsta pågående mål som granskades uppgick handläggningstiderna till mellan ett och ett och ett halvt år för de indispositiva målen och två till tre år för de dispositiva målen.

Muntlig förberedelse

När ett skriftligt svaromål har kommit in ska ett sammanträde för muntlig förberedelse som huvudregel hållas så snart som möjligt (se 42 kap. 9 § tredje stycket RB). Genom att tillåta omfattande skriftväxling får domstolen närmast en funktion som brevlåda för parternas skrifter. Det bidrar till att handläggningen drar ut på tiden och kan även innebära att processen kompliceras. Rätten bör därför vara restriktiv med att slentrianmässigt skicka yttranden mellan parterna. I stället bör rätten ta kontroll över processen genom att t.ex. använda sig av riktade förelägganden och sammanträden för muntlig förberedelse för att klargöra parternas ståndpunkter. Handläggningstiden kan ofta förkortas om rätten tillämpar en sådan ordning.

I de indispositiva målen hade tingsrätten bokat tid för muntlig förberedelse i ett tidigt skede och ett första sammanträde hade i regel hållits inom tre månader från ansökan om stämning. När det gäller de dispositiva målen iaktogs dock flera fall där det hade dröjt länge innan parterna kallats till sammanträde för muntlig förberedelse. I stället hade sammanträdet hållits i ett sent skede av förberedelsen och föregåtts av en relativt omfattande skriftväxling. I något fall hade skriftväxlingen pågått i närmare ett års tid innan tingsrätten bokade tid för muntlig förberedelse. Detta framstår som anmärkningsvärt med hänsyn till att det enligt lag råder en presumtion för att kalla till muntlig förberedelse så snart svaromålet har kommit in. Det är som utgångspunkt till stor fördel för handläggningen att göra på det sättet.

Vid granskningen noterades också att dagboksbladen ofta var missvisande när det gällde sammanträden för muntlig förberedelse. I många mål framgick det

inte att ett sammanträde hade ägt rum och protokollen hade ofta registrerats på fel dag.

Tidsplan och andra processuella verktyg

Rätten ska upprätta en tidsplan för målets handläggning, om det inte är obehövligt på grund av målets beskaffenhet eller av något annat särskilt skäl (se 42 kap. 6 § fjärde stycket RB). En omsorgsfullt upprättad tidsplan medför en uppstramning och effektivisering av förberedelsen. Den ger såväl parterna som rätten en god överblick över processen och vilka åtgärder som återstår att vidta för att få målet till ett avgörande (se prop. 2004/05:131, s. 132 f.). Tidsplanen bör normalt innefatta en fullständig planering av målets handläggning, inklusive dag för huvudförhandling (se prop. 1999/2000:26, s. 67 f.). Lagstiftaren har uttryckt att bestämmandet av dag för huvudförhandling måste anses vara det viktigaste inslaget i en tidsplan (se prop. 2004/05:131, s. 132).

I en stor andel av de granskade målen saknades en fullständig tidsplan med tid för huvudförhandling och i flera fall hade det inte upprättats någon tidsplan alls. Detta är bekymmersamt med hänsyn till tidsplanens betydelse för en effektiv process. Jag vill därför understryka att upprättandet av en tidsplan är en skyldighet som åligger rätten i de flesta tvistemål och att tidsplanen som utgångspunkt ska omfatta en fullständig planering av målets handläggning. Om det i undantagsfall är svårt att planera mer än de närmaste handläggningsåtgärderna måste i regel en ny tidsplan upprättas senare under handläggningen (se prop. 1999/2000:26, s. 67 f.).

När det gäller de dispositiva tvistemålen noterades även att tingsrätten sällan använde så kallade stupstocksförelägganden (se 42 kap. 15 och 15 a §§ RB). Mjuka stupstocksförelägganden kan t.ex. vara ett användbart inslag i tidsplaner.

Ett annat värdefullt redskap för att effektivisera handläggningen i de dispositiva målen och driva dem mot ett avgörande är upprättandet av en sammanställning. Rätten ska göra en skriftlig sammanställning över parternas yrkanden och invändningar samt omständigheterna som dessa grundas på, om det inte saknas behov av en sådan på grund av målets beskaffenhet eller något annat särskilt skäl (se 42 kap. 16 § rättegångsbalken). Sammanställningar saknades tyvärr i flertalet av de dispositiva mål som granskades.

Utsättning till huvudförhandling

Få av de granskade målen hade satts ut till huvudförhandling i samband med sammanträdet för muntlig förberedelse. I stället hade tid för huvudförhandling bokats i ett sent skede av processen, något som i allmänhet medför att handläggningstiderna blir längre än nödvändigt.

Det fanns också några indispositiva mål där parterna hade förelagts att yttra sig över målets fortsatta handläggning efter att en vårdnads-, boende- och umgängesutredning hade kommit in, vilket fördröjt utsättningen av målet ytterligare. I vissa fall kan det vara motiverat att parter föreläggs att yttra sig

över ett måls fortsatta handläggning, men det är ytterst rättens ansvar att driva målet framåt.

Vilandeförklaring

Tingsrätten hade beslutat om vilandeförklaring i flera av de äldsta pågående målen. Orsaken till detta framgick inte, men med hänsyn till antalet berörda mål vill jag framhålla betydelsen av att rätten regelbundet följer upp omständigheterna som föranlett vilandeförklaringen – särskilt i äldre mål. Handläggningen ska återupptas så snart rätten får kännedom om att det finns förutsättningar för det. Det ansvaret får inte skjutas över på parterna.

I ett av de granskade målen saknades en redovisning av de egentliga skälen för beslutet om vilandeförklaring. Jag vill därför understryka att vilandeförklaring inte får ske slentrianmässigt. Rätten måste alltid pröva om det finns rättsliga förutsättningar för vilandeförklaring och redovisa skälen för sitt beslut.

Förenklade tvistemål

I fråga om de förenklade tvistemålen var det övergripande intrycket att handläggningen präglades av osäkerhet och bristande processledning. Handläggningstiden närmade sig ett år i flera av de pågående målen och i ett par fall var den dubbelt så lång. I flera av de granskade målen iaktogs upprepade perioder av stillestånd i handläggningen. Perioder av passivitet förekom i handläggningens alla skeden, även efter det att ett sammanträde för muntlig förberedelse hade hållits eller parterna förelagts att slutföra sin talan. Det framstod som att handläggningstiden i flera av målen hade kunnat förkortas genom riktade förelägganden, telefonsamtal med parterna, handfasta tidsplaner och andra verktyg som rättegångsbalken erbjuder. Det fanns dock exempel där sådana verktyg hade använts, vilket är positivt eftersom de främjar en effektiv handläggning.

Förenklade tvistemål handläggs ofta av domstolens minst erfarna domare, dvs. tingsnotarierna. Det är en ordning som har goda skäl för sig och jag har förståelse för att kvaliteten i handläggningen delvis är avhängig den berörda notariens erfarenhet. Parterna har dock rätt att förvänta sig en korrekt och effektiv handläggning även i dessa mål. Det är därför avgörande att notarierna får det stöd och den utbildning som krävs för fullgörandet av deras uppgifter. Notariernas intresse av en heltäckande och riktig utbildning har också betydelse för domarförsörjningen i landet. Jag kommer att återkomma till dessa frågor i min tillsyn.

Europeiska småmål

Tingsrätten hade endast handlagt fyra tvistemål enligt den europeiska småmålsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande). Förordningens handläggningsregler och frister hade i huvudsak följts, men fristen för översändande av ansökan till svaranden hade

överskridits i ett par fall (se artikel 5.2 i förordningen). Jag har tidigare uttalat mig om tillämpningen av förordningens krav på skyndsamhet och särskilda handläggningstider (se mitt beslut den 13 juni 2025, dnr 5470-2024).

Avslutande kommentarer

Tingsrättens företrädare har redogjort för sin analys av orsakerna till de långa handläggningstider och ökade balanser för brottmål som tingsrätten haft under senare år. Jag ser positivt på att tingsrätten arbetar aktivt med dessa frågor och att man vidtagit åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det framstår som att verksamheten är på god väg att klara uppsatta mål. Samtidigt har granskningen visat att det förekommer perioder av stillestånd i handläggningen av brottmål även i närtid, framför allt i väntan på huvudförhandling. För att säkerställa en långsiktigt hållbar verksamhet bör tingsrätten se över rutinerna för utsättning av såväl brottmål som tvistemål. Inom ramen för ett sådant arbete bör tingsrätten särskilt överväga möjligheterna att sätta ut mål med längre framförhållning och att ta fram rutiner för utsättning av äldre mål liksom av mål där en planerad huvudförhandling ställts in. Inte minst i en situation med höga balanser och långa handläggningstider är det viktigt att det finns tydliga och effektiva rutiner i detta avseende. Jag har förståelse för att tingsrättens utmaningar med kompetensförsörjningen innebär svårigheter för verksamheten, men de gör samtidigt arbetet med att förbättra uthålligheten än mer angeläget.

Granskningen har även visat att det finns utrymme att effektivisera handläggningen av tvistemålen, särskilt de dispositiva. Tingsrätten borde kunna förkorta handläggningstiderna genom en mer aktiv processledning där de processuella verktyg som rättegångsbalken erbjuder används i högre utsträckning. I fråga om de förenklade tvistemålen vill jag även betona vikten av att tingsnotarier får det stöd och den utbildning som behövs för fullgörandet av deras uppgifter. Det har betydelse för bl.a. parternas rättssäkerhet, notariernas intresse av en heltäckande och välfungerande utbildning samt domarförsörjningen i allmänhet. Jag kommer som sagt att återkomma till dessa frågor i min tillsyn.

Jag vill avslutningsvis framhålla angelägenheten i att utvecklingen av verksamheten fortsätter och att det finns välfungerande rutiner för bl.a. uppföljning och kontroll av äldre mål. Under inspektionen efterfrågades redogörelser för handläggningen av de äldsta mål som lämnats till lagmannen vid rotelgenomgångar, men jag fick besked om att det inte fanns någon dokumentation att ta del av. Visserligen beskrevs en ordning med regelbunden uppföljning av dessa mål, men enligt min mening finns det goda skäl att dokumentera uppföljningen på ett ändamålsenligt sätt.

Ärendet avslutas.

Protokollförare vid inspektionen var seniora rättssakkunniga Therese Säde. Vid inspektionen deltog även byråchefen Stefan Nyman, rättssakkunniga Maria Östling, Beatrice Norin och Erik Thilén samt notarien Ellen Johansson.

Protokollet har justerats den 17 december 2025 av chefsJO Erik Nymansson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.